

JUBILEE FOR THE EARTH

2020

CELEBRATION GUIDE

**SEASON OF
CREATION**

SISUKORD

Sissejuhatus	4
Usujuhid kutsuvad üles loodu(s)hoiukuid tähistama	5
Ürituse kontrollnimekiri	7
Loodu(s)hoiukuu 2020 teema: Maa juubeliaasta	9
Loodu(s)hoiukuu palve 2020	12
Ideid loodu(s)hoiukuu tähistamiseks	13
Fotod ja videod	13
Sotsiaalmeedia ja ajaveebid	13
Palve ja jumalateenistus	13
Oikumeeniline loodu(s)hoiukuu palveteenistus	15
Avapalve	15
Avasõnad	15
Ühislaul	15
Psalm 104	16
Patutunnistus (3Ms 25: 1–25 alusel)	17
Pühakirja lugemine ja jutlus või kohapealse olukorra refleksioon	18
Usutunnistus	19
Korjandus ja korjanduspalve	19
Palved	19
Meieisapalve	21
Õnnistus	21

Looduteema ühitamine pühapäevasesse jumalateenistusse	22
Väljumalateenistus	23
Piibliõpe	23
Lõpupalve	24
Loodu(s)hoiumatk või -rännak	24
Kontemplatsioon kohalikust ökosüsteemist	25
Jätkusuutlikkusüritus	26
Jätkusuutliku eluviisi edendamine	28
Koguduste, kogukondade ja kirikute rohemajanduse ja ökoloogilise võrdsuse tegevuskava järgimine	30
Mõjutustöö: osalemine taastamist nõudvates kampaaniates	31
Ülemaailmne ürituste kalender	35
1. september – loodu(s)hoiupäev / üleilmne palvepäev loodu eest	35
19. september – maailmakoristuspäev	35
4. oktoober – Püha Franciscuse päev	36
Sotsiaalmeedia	36
Loodu(s)hoiukuust	37
Ajalugu	37
Juhtkomitee	37
Kaasautorid	39

Sissejuhatus

Täname, et tähistate oma kogukonnaga loodu(s)hoiukuud. Igal aastal 1. septembrist kuni 4. oktoobrini ühinevad kristlased üle kogu maailma ning pühitsevad palves ja tegudes meie ühist kodu.

Kristuse järgijatena on meil kõikjal maailmas ühine ülesanne kanda hoolt Jumala loodu eest. Näeme, et loodu heaolu on tihedalt seotud meie enda heaoluga. Tunneme rõõmu sellest võimalusest oma ühise kodu eest hoolt kanda ja ka õdedest-vendadest, kellega me koos seda teeme.

Tänavuse loodu(s)hoiukuu teema on „**Maa juubeliaasta**“. Kutsume teid üles mõtlema, kuidas on omavahel seotud Maa ning ökoloogiline, majanduslik, ühiskondlik ja poliitiline elukorraldus. Just tänavu on üleilmse COVID-19 pandeemia kaugeleulatuvad tagajärjed muutnud ilmseks, kui väga me vajame õiglasi ja jätkusuutlikke süsteeme. Me ihkame moraalselt tuge, mida kätkeb endas juubeliaasta.

Selles juhendis leiate teavet loodu(s)hoiukuu ja selle tähistamise kohta. Lisamaterjal, sh veebiseminarid ja palveteenistused, Facebooki grupp ja fotod, on kättesaadavad internetist. Kõigi materjalidega tutvumiseks külastage saiti SeasonOfCreation.org.

**Tõlkinud Airi Wilson, tõlke on tellinud Eesti Kirikute Nõukogu. Loodu(s)hoiukuu tähistamise kohta Eestis vaata lähemalt [EKNi kodulehelt](#).*

Loodu(s)hoiukuu juhtkomitee

Usujuhid kutsuvad üles loodu(s)hoiukuud tähistama

Kallid õed ja vennad Kristuses!

Ja pühitsege viiekümnendat aastat ja kuulutage vabakslaskmist kõigile elanikele maal; see olgu teile juubeliaastaks (3Ms 25:10)

Tänavu üle kogu maailma levinud uus koroonaviirus on olnud tunnistuseks, kui sarnased me inimestena oleme ning kui ohtlikult tihedas seoses on meie riikide majandused, poliitilised struktuurid, tervishoiusüsteemid, toiduahelad, energia- ja transpordisüsteemid. Pandeemia osutas ka sellele, et kogu see võrgustik lähtub Maast ja on piiratud Maa võimekusega meie majanduslikke ja ökoloogilisi nõudmisi täita. Meie suutmatus seda võrgustikku jätkusuutlikult tasakaalustada on kaasa toonud ebaõigluse kliimavaldkonnas.

1. septembrist 4. oktoobrini pühitseb kristlik kogukond loodu suurepäraast andi. Selle üleilmse, laialdase oikumeenilise kogukonna poolt järgitava traditsiooni algatas Oikumeeniline Patriarhaat 1989. aastal, kuulutades 1. septembri palvapäevaks loodu eest.

Loodu(s)hoiukuul ühineme Kristuses kui üks pere ja tähistame sidet, mis meil on üksteise ja „iga elava hingega“ (1Ms 9:10). Kristlaskond tähistab seda aega palvetades, kaaludes võimalusi meie ühises kodus jätkusuutlikult elada ja tehes avalikkusele kuuldavaks oma hääle.

Piibel algab Jumala kinnitusega, et loodu on „väga hea“ (1Ms 1:31). Jumala loodu harijate ja hoidjatena on inimesed kutsutud selle headust kaitsma ja hooldama. (1Ms 1:31, Jr 29:5–7) Meie kutse elu hoida ja kaitsta elu on seotud ökoloogiliste, majanduslike, ühiskondlike ja poliitiliste süsteemide jätkusuutlikkusega. Maa ja kõigi olendite hea seisundi nimel peame suutma need süsteemid tasakaalus hoida.

Selle tarkuse järgi sisaldab Moosese seadus nõuet hingamispäeva pidada. Nädala seitsmendal päeval ei olnud Jumala rahval lubatud midagi valmistada või tarbida. Puhkeaeg laienes loomadele ja maalegi, et austada Loojat loodule puhkust andes. Pärast seitse korda seitset (49) aastat pidi Jumala rahvas ühe aasta ökoloogilise,

ühiskondliku ja majandusliku õigluse taastamisele pühendama – pidama Maa juubeliaastat.

Kas suudame COVID-19-järgses maailmas ette kujutada uusi õiglaseid ja jätkusuutlikke eluviise, mis annaksid Maale vajaliku puhkuse, täidaksid kõigi vajadused piisaval määral ning laseksid elupaikadel ja elurikkusel taastuda ja uueneda? Juhtigu meie kujutlusvõimet Püha Vaim.

Selles loodu(s)hoiukuu juhendis pakume oikumeenilises võtmes vahendeid, kuidas vastata meie ühisele kutsele kaitsta Maad ja säilitada tema elujõuks vajalikud tingimused. Innustame kogu kristlikku peret ühinema meiega sel erilisel ajal palves, refleksioonis ja julgetes sammudes, et Maa juubeliaasta tegelikkuseks muuta.

Jumala armust sündinud lootuses palvetame, et meie Isa – meie Looja, Hoidja ja Lunastaja – puudutaks sel loodu(s)hoiukuul meie ja kogu inimkonna südameid.

Jumala armus

Loodu(s)hoiukuu nõuandekomitee liikmed:

Piiskop Marc Andrus, Kalifornia piiskopkond

Vaimulik Ed Brown, Care of Creation ja Creation Care (Lausanne'i liikumise mõjusik)

Dr Celia Deane-Drummond, direktor, Laudato Si' Uurimisinstituut, Campion Hall, Oxfordi Ülikool

Vaimulik Bruno-Marie Duffé, Vatikani tervikliku inimarengu osakonna sekretär

Josianne Gauthier, CIDSE peasekretär

Vaimulik Norm Habel, projekt Season for Creation, Adelaide

Piiskop Nick Holtam, Salisbury, Inglismaa Kiriku keskkonnarühm

Hefin Jones, Reformitud Kirikute Maailmaliidu täitevkomitee

Zimbabwe metropoliit Serafim Kykotis, Zimbabwe ja Angola Kreeka õigeusu peapiiskopkond

Piiskop Mark Macdonald, riiklik anglikaani piiskop Kanada anglikaani kirikus

Isa Martin Michalíček, Consilium Conferentiarum Episcoporum Europae peasekretär

Necta Montes, Maailma Üliõpilaste Kristliku Föderatsiooni peasekretär

Patricia Murray, Rahvusvahelise Liidu peasekretär

Alexandros K. Papaderos, Konstantinoopoli oikumeeniliste patriarhaatide nõunik

Paulo Ueti, Anglikaani Liidu teoloogiline nõustaja ja Ladina-Ameerika piirkondlik direktor

Kanoonik Dr Ruth Valerio, Tearfundi ülemaailmse mõjutustöö direktor

Ürituse kontrollnimekiri

Kontrollnimekirjast leiate kõik edukaks ürituseks vajalikud sammud.

Kokkuvõttes tuleb üritus hästi ette valmistada, saavutada sellele laialdane toetus, teavitada teisi ja teha vajalikud järeltoimingud.

Järgnevalt samm-sammuline nimekiri ürituse korraldamiseks.

- ❑ Leidke üks kuni neli inimest, kellega koos üritust korraldada. Toimkond jagab omavahel ülesandeid, pakub välja ideid, teeb koostööd õpetaja ja kogudusega, et saavutada loodu(s)hoiukuu tähistamisele kirikus laialdane toetus.
- ❑ Koostage ürituse üldkava. Tutvuge soovitatud üritustega ja valige nende seast sobiv või mõelge ise mõni üritus välja.
- ❑ Korraldage kohtumine õpetaja ja kogukonna juhtidega. Kohtumise eel jagage osalistega usujuhtide kirja, teavet loodu(s)hoiukuu kohta ja veebisaidi linki. Kõik nimetatu on kättesaadav saidil SeasonOfCreation.org.
- ❑ Alustage kohtumist, tänades kõiki hea töö eest, mida nad loodu kaitsmiseks juba teevad. Rääkige neile, et teie toimkond soovib vabatahtlikus korras kirikut loodu(s)hoiukuu tähistamisel aidata. Andke kõigile võimalus tagasisideks ja pange see kirja.
- ❑ Kohandage oma kava vastavalt saadud tagasisidele. Leppige kiriku administraatoriga kokku ürituse kuupäev, kellaaeg ja toimumiskoht.
- ❑ Registreerige üritus saidil SeasonOfCreation.org. Registreerimise järel kuvatakse teie üritus loodu(s)hoiukuu maailmakaardil. Võtame teiega ka meili teel ühendust, et lisamaterjale jagada.
- ❑ Rääkige vajadusel kiriku teiste juhtidega, et saada neilt tagasisidet ja toetust üritusele. Sõltuvalt teie üritusest võivad nendeks olla muusika- ja jumalateenistuste juht, piibliõppe juht, praostkonna juht jne.
- ❑ Kui korraldate oikumeenilist või religioonidevahelist üritust, võtke ühendust võimalikest partneritest kirikutega. Leppige kokku kohtumine ja esitlege neile oma kava samal viisil nagu oma kiriku õpetajale.

- ❑ Pärast kava lõplikustamist jagage seda kindlasti nii oma koguduse kui ka partnerkirikute liikmetega. Parim aeg on alustada kuu enne üritust. See on oluline samm, mis tagab laia osavõtu ja mõjusa ürituse. Kasutage saidil SeasonOfCreation.org saadavat [teadete](#), infolehe ja sotsiaalmeediapostituse näidist.
- ❑ Paar päeva enne üritust koguge kokku kõik vajalikud materjalid. Võtke ühendust teiste korraldajatega ja veenduge, et neil on olemas kõik vajalikud materjalid. Viimase sammuna paluge õpetajal teatada kantslist kirikulistele võimalusest võtta endale ürituse teabeleht (nt infolaualt).
- ❑ Viige üritus läbi. Nautige!
- ❑ Pärast üritust saatke kõigile juhtidele ja vabatahtlikele tänusõnum. Teatage kogudusele ürituse tulemustest või sellele järgnevatest sammudest.
- ❑ Jagage ürituse fotosid saidil SeasonOfCreation.org. Neid võidakse avalikult postitada, et innustada ja teavitada inimesi üle kogu maailmas.
- ❑ Täitke saidil SeasonOfCreation.org ürituse aruandevorm.

Loodu(s)hoiukuu 2020 teema:

Maa juubeliaasta

Siinse loodu(s)hoiukuu juhendi koostanud oikumeeniline juhtkomitee soovib igaks aastaks teema. 2020. aasta teema on „Maa juubeliaasta“.

Kliimamuutused on tagajärg, milleni meid on viinud ahnuse, ebavõrdsuse ja Jumala maa hävitamise vastastikune toime. Just neist teguritest lähtuvalt on tänavuse loodu(s)hoiukuu teemaks valitud juubeliaasta. Juubeliaasta on aeg loobuda ületarbimisest ja majandussüsteemidest, mis põhinevad Maa ja vaeste kulul saadaval majanduskasvul. Juubeliaasta on aeg, mil kõige suuremad tarbijad peavad heastama kahju neile, kes on kõige rohkem kannatanud. Juubeliaasta on aeg, mil maa saab pidevast ülekasutusest puhkust, et anda ökosüsteemidele ja inimestele võimalus taastuda.

Juubeliaasta idee tuleneb pühast tarkusest, mille kohaselt peavad ühiskondlik, majanduslik ja ökoloogiline aspekt olema õiglaselt ja jätkusuutlikult tasakaalustatud. Kui ühte kasutatakse ülemääraselt teise hüvanguks, kannatab lõpuks kogu süsteem. Kui üks osa Maa kogukonnast on kurnatud, mõjutab see teisi. Uue koroonaviiruse pandeemia tõi sellise reaalsuse esile kogu maailmas. COVID-19 puhang viitab vajadusele õiglus jalule seada, samuti võib sellest õpitu osutada ka vajadusele pidada juubeliaastat ja innustada meid taastama elu alal hoidvaid süsteeme.

Ja pühitsege viiekümnendat aastat ning kuulutage vabakslaskmist kõigile elanikele maal; see olgu teile juubeliaastaks: igaüks teist saab tagasi oma pärisosale ja igaüks pöördub oma suguvõsa juurde. (3Ms 25:10)

Sõna juubel tähistab oinasarve, mida puhuti märguandeks üldise lunastusaja algusest. Juubeliaasta tähendas võlgadest vabastamist, millega heastati viimase viiekümne aasta ebaõiglus. See oli ka puhkeaeg maale.

Juubeliaasta teemal on ilmsed seosed aluspõhimõtetega, nagu nt maailmamajanduse neoliberalistlikud ja kapitalistlikud käsitused, mis õhutavad ebaõiglasele ekspuuteerimisele. Teemas on ühitatud ühelt poolt soov kliimavaldkonna ebaõiglusest kuulutava prohvetliku hääle järele ja teiselt poolt Maa taastumiseks vajalikud sammud. Juubeliaastas leiab kinnitust vajadus võrdsuse, õigluse ja jätkusuutlikkuse ning säästvate majandusele ülemineku järele. See jätkab Juubeliaasta 2000 kampaaniat, mille käigus kutsuti edukalt üles lõunapoolkera riikide võlgade kustutamisele ja rikkuse ümberjaotamisele. 2020 märgib ka 50 aasta möödumist esimesest maapäevast, mil sai alguse keskkonnaliikumine.

Kliimakriis

Meie kliima on kriitilises seisus. Mitmetest uuringutest nähtub, et maailm on kaugel lubatud heitkoguste vähendamise eesmärkidest. Viimases valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli (IPCC) raportis rõhutatakse, et eesmärki hoida maailma keskmise temperatuuri tõus 1,5 °C juures on võimalik saavutada ainult enneolematult „kiirete ja ulatuslike“ üleminekutega maailmamajanduses. Seetõttu on meil looduga lepituse leidmiseks aeg tõepoolest oma meelt parandada ja rakendada pakilisi meetmeid. Loodu(s)hoiukuu on aeg tõdeda, et oleme jõudnud kriitilisse punkti, mis seab ohtu kõige haavatavamate elu ja järeltulevate põlvkondade tuleviku. Usklikena oleme kutsunud prohvetlikul viisil kliimavaldkonna ebaõiglusele vastu astuma.

2020. a loodu(s)hoiukuu on ka oluline aeg kristlikule perele nõuda ühehäälselt kiireid ja kardinaalseid abinõusid enne ÜRO kliimakonventsiooni osaliste iga-aastast 26. konverentsi (COP26). COP26 on eriti märkimisväärne, kuna osalised peaksid teatama oma konkreetsetest kavadest Pariisi kliimakokkuleppe täitmiseks (ja kas nad on võimelised lubatud eesmärke täitma). On saabunud aeg, mil usukogukonnad on

kutsutud toetama oma riikide juhte ettenägelike ja märkimisväärsete eesmärkide elluviimisel või seda neilt nõudma. See on ka aeg kuulata noorte prohvetlikku häält.

*Siis lase seitsmenda kuu kümnendal päeval kõlada sarvehäält:
lepituspäeval kõlagu sarv kogu maal! (3Ms 25:9)*

Prohvetlik lootuse hääl

Sarnaselt juubeliaastaga oleme usklikena kutsutud väljendama lootuse häält. Me kurdame, sest kuuleme loodu oigeid. Seepärast võtame endale loodu hoidja rolli ja laseme kõlada lootuse hääl, sest Maa ja kõik siin elav kuuluvad Jumalale. Teame, et Jumal on töötanud Maa uuendamist.

Sel kriitilisel ja raskel ajal tunnistame oma osa usklikena rääkida kesk kriisi lootusest ja kuulutada end prohvetlikeks tunnistajateks. Jeesus on andnud meile võimaluse valida Jumala ja mammona vahel. Maa ja kõigi selle olendite puhul ei ole meil muud valikut kui teha seda, „mis on õige“ (Mk 6:8).

2020. a loodu(s)hoiukuu on võimalus järele mõelda, mida tähendab juubeliaasta tänasel päeval, esmajoones enne COP26-t. Kuidas me inimeste ja kirikuna

- ❑ tunnistame, et Maa ja kõik meie „vara“ kuuluvad Jumalale?
- ❑ anname nii vaimus kui teos jumalale tagasi kõik, mis meil on?
- ❑ tunnistame oma täielikku sõltuvust Jumalast ja tema loodust?
- ❑ võtame Jumala anni vastu kannatlikkuses ja usalduses?

Mida tähendab kiriku jaoks kuulutada Issanda meelepärast aastat? Kuidas saame ülistada Jumalat lootuse eest, mis meil on Kristuses, kes uuendab ja lunastab Maa? Mis muutusi näeme vaeste ja meie ikkes oleva maa jaoks? Oleme kaugel pildist, mille maalib juubeliaasta määrus. Kui kannatab Jumala Maa, siis kannatab ka Jumala rahvas. 2020. a loodu(s)hoiukuu innustab kirikuid ja kristlasi osalema

- ❑ palvetes – tänades Jumalat tema hoole eest, kahetsedes oma ahnust ning süüd Maa ja ligimeste kannatustes, palvetades kliimakaoses kõige haavatavamate eest ja andes Jumala käsutusse kõik, mis meil on;

- tegudes – vaagides meie enda osa Maa väärkohtlemises ja pühendudes nii üksikisikute kui ka usukogukondadena uute tavade järgimisele;
- mõjutustöös – ergutades riikide valitsusi kaasama COVID-19-järgsetesse majanduse taastamise kavadesse eesmärkidena ka õigluse saavutamise kliimavaldkonnas ja ülemineku rohemajandusele;
- aktsioonides – osaledes kodanikualgatuses survestada riikide valitsusi COP26-l kaugeleulatuvaid riiklikke eesmärke vastu võtma.

Loodu(s)hoiukuu palve 2020

Elu looja

Sinu sõna peale tärkasid Maa seemet kandvad taimed ja kõiksugu viljapuud. Elu hoidsid alal jõed, mäed, maavarad, mered ja metsad. Kõigi silmad vaatasid vajaduste täitmiseks sinu poole. Ja elu säilis maal pikkade aegade kestel. Planetaarsete tsüklite kaudu, nagu päevad ja aastaajad, taastumine ja kasvamine, avad sa oma käe, et anda kõigile olenditele õigel ajal toitu.

Oma tarkuses seadsid sa sisse hingamisaja – õnnistatud aja, mil puhata tänus kõige sinu antu eest; aja hoiduda meeletust tarbimisest; aja lasta maal ja kõigil olenditel tootmissunnist puhata. Praegusel ajal aga nõuame me planeedilt rohkem, kui see anda suudab. Meie kasvunõue ning katkematu tootmis- ja tarbimistsükkel kurnavad meie maailma. Metsad hävivad, pinnas on uhutud, põllud ei kannu vilja, kõrbed laienevad, mered hapestuvad, tormid tugevnevad. Me ei ole andnud maale hingamisaega ja Maa piinleb taastumisvaevas.

Sel loodu(s)hoiukuul palume, et sa annaksid meile julgust pidada meie planeedi hingamisaega. Tugevda meie usku, et usaldaksime su hoolt. Täida meid loomingulisusega jagada meile antut. Õpeta meid rahul olema piisavaga. Ja ajal, mil kuulutame juubeliaastat Maale, saada Püha Vaim loodu palet uuendama.

Jeesus Kristuse nimel, kes tuli kogu loodule head uudist kuulutama
Aamen.

Ideid loodu(s)hoiukuu tähistamiseks

Kuu tähistamiseks on arvukalt viise. Loodu(s)hoiukuu oikumeeniline võrgustik soovib allpool mõnesid neist. Tutvuge kindlasti ideede ja kampaaniatega, sh usuvoolul põhinevate kampaaniatega, saidil SeasonofCreation.org.

Registreerige kavandatav üritus saidil SeasonOfCreation.org. Seejärel kuvatakse teie üritus loodu(s)hoiukuu maailmakaardil, et innustada teisi ja suurendada osavõtjate arvu. Võtame ka ühendust, et teiega lisamaterjale jagada.

Kuidas te ka ei pühitseks, jagage igal juhul oma kogemusi!

Fotod ja videod

- ❑ Jäädvustage fotosid oma kogukonna üritusest. Teie fotosid jagatakse kõikjal maailmas ning need võivad ergutada teisi loodu eest palvetama ja selle kaitseks samme astuma (paluge inimestelt nõusolekut nende fotode jagamiseks ja vältige *lähivõtteid lastest nende vanemate/hooldajate loata*). Laadige oma fotod üles saidil SeasonOfCreation.org.

Sotsiaalmeedia ja ajaveebid

- ❑ Postitage pilte ja lugusid nii ürituse kavandamise kui ka korraldamise ajal. Lisage oma postitustele või säutsudele kindlasti märge #SeasonofCreation ja need avaldatakse saidil SeasonOfCreation.org.
- ❑ Liituge meie ingliskeelse [Facebooki kogukonnaga](#) ja jagage oma kogemusi.
- ❑ Tehke ajaveebi postitus oma kogukonna loodu(s)hoiukuu tähistamise kohta.

Palve ja teenistus

Palve on meie kui kristlaste elu keskpunkt. Koos palvetamine süvendab meie usku ja toob esile Püha Vaimu uusi ande. Nagu Jeesus meile õpetas: „...kus kaks või kolm on minu nimel koos, seal olen mina nende keskel“ (Mt 18:20).

Järgmised soovitused on teile abiks loodu(s)hoiukuu palve--või jumalateenistuse kavandamisel.

Korraldage oikumeeniline palveteenistus

Palveteenistuse korraldamine on kaunis ja lihtne viis loodu(s)hoiukuu tähistamiseks. Ehkki ka palveteenistus teie enda kiriku kogudusele on teretulnud, pakub loodu(s)hoiukuu suurepärase võimaluse kontaktide loomiseks teiste kristlastega väljaspool teie usuvoolu või -võrgustikku.

Huvi korral võtke ühendust kohalike eri kristlikest usuvooludest kogukondadega ja küsige nende vaimulikelt, kas nad sooviksid loodu(s)hoiukuul palveteenistuse korraldamisel koostööd teha. Kui saadate meili, jagage kindlasti loodu(s)hoiukuu [saidi](#) linki ja lisage teavet selle tähistuse kohta.

Alustage sündmuse kontrollnimekirjaga. Paluge kõigil osalevatel kogukondadel teenistust reklaamida. Teabe levitamine sotsiaal-, trüki- ja veebimeedia kaudu tagab arvuka osavõtu ning mitmekesise ja hoogsa ürituse. Veebist leiate teabelehtede ja kantsliteadete näidised. Palveteenistust määrake juhtima üks või mitu vaimulikku osalevatest kirikutest.

Järgnevalt leiate loodu(s)hoiukuu 2019. a palveteenistuse näidise, mida saate kasutada ja oma olude järgi kohandada.

Loodu(s)hoiukuu oikumeeniline palveteenistus:

Maa juubeliaasta

Avapalve

Alustage teenistust küünla süütamisega ja ruumi teie kandi põllumajandust või loodust esindavate esemetega kaunistades, ning seejärel palvetades:

Me oleme siia kogunenud Kolmainu Jumala, Maa ja kõigi selle olendite Looja, Lunastaja ja Hoidja nimel!

Kiitus olgu Pühale Kolmainsusele! Jumal on heli ja elu, universumi looja, kogu elu allikas, kellele inglid laulavad; kõigi inimkonnale tuntud või tundmatute müsteeriumide imeline valgus ja kõigis elav elu.

(Bingeni Hildegard, 13. sajand)

Avasõnad

Üks Meie, kes me oleme looja näo järgi loodud,

Kõik kes on armastuse kogukond.

Üks Me koguneme Lunastaja nimel,

Kõik kes lepitab kogu loodu.

Üks Me koguneme Elu Andja juuresolekul,

Kõik kes annab elu ja uuendab seda.

Ühislaul

Laulge laulu, milles kiidetakse Jumalat kui Loojat. Võimalusel leidke kõigile osalevatele usuvooludele ühine laul. Klõpsake [siia](#), et tutvuda loodu(s)teemaliste lauludega.

Psalm 104

Üks Kiida, mu hing, Issandat!

**Kõik Kõik nad ootavad sind, et sa neile annaksid nende toidu omal ajal.
Sina avad oma käe, ja nende kõhud saavad täis head.**

Üks Ta on teinud kuu aegade näitajaks, päike teab oma loojakut. Kui sa teed pimeduse, siis tuleb öö ja kõik metsloomad roomavad välja.

**Kõik Kõik nad ootavad sind, et sa neile annaksid nende toidu omal ajal.
Sina avad oma käe, ja nende kõhud saavad täis head.**

Üks Noored lõvid möirgavad saaki ning nõuavad Jumalalt oma toidust. Siis väljub inimene oma tööle ja oma tegemistele õhtuni.

**Kõik Kõik nad ootavad sind, et sa neile annaksid nende toidu omal ajal.
Sina avad oma käe, ja nende kõhud saavad täis head.**

Üks Sa joodad mägesid oma ülemistest tubadest; sinu tööde viljast toidab ennast maa. Sina saadad allikaist ojad jooksmas; need voolavad mägede vahel.

**Kõik Kõik nad ootavad sind, et sa neile annaksid nende toidu omal ajal.
Sina avad oma käe, ja nende kõhud saavad täis head.**

Üks Sa lased targata rohu loomadele ja orased inimeste tarbeks, et tuua leiba välja maa seest; veini, mis rõõmustab inimese südant; õli, et panna tema pale läikima, ja leiba, et kinnitada inimese südant.

**Kõik Kõik nad ootavad sind, et sa neile annaksid nende toidu omal ajal.
Sina avad oma käe, ja nende kõhud saavad täis head.**

Üks Sinu tööde viljast toidab ennast maa.

**Kõik Kõik nad ootavad sind, et sa neile annaksid nende toidu omal ajal.
Sina avad oma käe, ja nende kõhud saavad täis head.**

Kõik Igavesti kestku Issanda au!

Patutunnistus (3Ms 25:1–25 alusel)

Jumal, me täname sind elu hoidva Maa eest. Eri planetaarsete tsüklite kaudu, nagu päevad ja aastaajad, arenemine ja taastumine, avad sa oma käe, et anda kõigele loodule nende toitu omal ajal. Oma tarkuses seadsid sa maa jaoks sisse hingamisaja. Praegusel ajal aga nõuame me planeedilt rohkem, kui see anda suudab. Meie pideva majanduskasvu soov ning lõppematu tootmise ja tarbimise tsükkel on meie maailmale kurnavad. Metsad hävivad, pinnas on uhutud, põllud ei kannu vilja, kõrbed laienevad, mered hapestuvad, tormid tugevnevad. Inimesed ja loomad on sunnitud põgenema, et varjupaika leida. Me ei ole andnud maale hingamisaega ja Maa piinleb taastumisvaevas. Ja me tunnistame oma pattu. Halastuse ja õigluse jumal,

Üks Sa ütled meile, et maa peab saama puhata, olla vaba harimise sunnist.

Kõik Me tunnistame, et nõuame Maalt rohkem, kui see anda suudab, ja et me oleme oma lõppematute soovide ahelais.

Üks Sa kutsud meid üles lõpetama külvamise, lõikamise ja kogumise, mis hävitavad pinnast.

Kõik Me tunnistame oma meeletut toidu ja energia tarbimist.

Üks Sa kinnitad meile, et me saame söönuks maa saagist.

Kõik Me tunnistame, et meil puudub usk majanduskasvu võimalikkusse Maa võimaluste piires.

Üks Sa kinnitad, et meie turvalisus peitub piisavas.

Kõik Me tunnistame, et meil puudub julgus vastu seista lõputu majanduskasvu müüdile.

Üks Sa ütled meile, et maad ei tohi lõplikult müüa, sest maa ja kõik selles on sinu.

Kõik Me tunnistame, et oleme pidanud loodut iseenesestmõistetavaks, mitte kingituseks.

Üks Sa kutsud meid üles jätma viinapuule ja põldudele piisavalt vilju, et toita oma naabreid, loomi ja lasta Maal taastuda.

- Kõik** Me tunnistame, et me pole olnud võimelised jagama seda, mida Maalt saame.
- Üks Sa kutsud meid üles aususele ja õiglusele.
- Kõik** Me tunnistame, et meil puudub usk, et me ei ole armastanud sind ega oma inimestest või teistest olenditest ligimesi kõigest oma südamest, hingest ja meelest.
- Üks Pööra meid ära hirmust ja umbusaldusest
- Kõik** ja vabasta meid, et suudaksime ette kujutada elu, kus Maa ja selle olendid on lepitatud Jeesus Kristuse, kelle nimes me palvetame, hea sõnumi läbi.
- Üks Püha Vaim aitab meid meie nõrkuses, sest me ei tea seda, mida paluda, nõnda nagu peaks, ent Vaim ise palvetab meie eest sõnades väljendamatute ohetega. Ja Jumal, kes uurib südant, teab, mis Vaimul on mõttes, et ta kooskõlas Jumalaga kostab pühade eest (Rm 8: 26–27).
- Kõik** Aamen

(Kohandatud Luterliku Maailmaliidu järgi)

Pühakirja lugemine ja jutlus või kohaliku olukorra refleksioon

Vaadake altpoolt temaatilisi kirjakohti või leidke ise kirjakoht, mis väljendab teie palveteenistuse konkreetset konteksti. Soovitatud pühakirjad on kättesaadavad saidil SeasonOfCreation.org.

Ühislaul

Laulge laulu, mis ülistab loodu elurikkust. Võimalusel leidke kõigile osalevatele usuvooludele ühine laul. Klõpsake [siia](#), et leida Interfaith Power and Lighti loetelu loodule pühendatud kirikulauludest.

Usutunnistus

- Üks Me kuulume Loojale, kelle näo järgi me oleme loodud.
- Kõik Jumalas me hingame, Jumalas me elame, Jumalas me jagame kogu loodu elu.**
- Üks Me kuulume Jeesus Kristusele, Jumala ja inimkonna tõelisele ikoonile.
- Kõik Temas hingab Jumal, temas elab Jumal, tema kaudu oleme lepituse leidnud.**
- Üks Me kuulume Pühale Vaimule, kes annab meile uue elu ja tugevdab meie usku.
- Kõik Vaimus hingab armastus, Vaimus elab tõde, Jumala hingus liigutab meid alati.**
- Üks Me kuulume Püha Kolmainsusele, kes on kolm ühes ja üks kolmes.
- Kõik Jumalas oleme kõik loodud, Kristuses päästetud, Vaimus ühendatud.**

(Per Harling)

Korjandus ja korjanduspalve

Võite korraldada korjanduse, kogudes näiteks raha konkreetse projekti jaoks, mis aitab kaasa ökosüsteemi taastumisele, toetab mõnda kliimavaldkonna õigluse aspekti või juhib tähelepanu kohalikele taimedele või loomadele, et suurendada teadlikkust kohalikest ohustatud elukohtadest.

Palved

- Üks Palvetame tänus emakese Maa eest, millel põhineb kõik elav; vend Päikese eest, kelle energia kiirgab elu; õde Vee eest, kes hoiab ja taastab meid; olendite eest, kelle kõrval elame ning kelle jaoks me oleme kutsutud seda aeda harima ja hoidma.
- Kõik Rõõmusta meie südameid ja jää meie maailma.**

Üks Kõikvõimas Jumal, sa oled kogu universumis ja igas pisimas olendis. Embad õrnusega kõike olevat. Vala meie peale oma armu jõud, et saaksime kaitsta elu ja ilu. Täida meid rahuga, et saaksime elada õdedevendade kedagi kahjustamata. Loov Vaim,

Kõik rõõmusta meie südameid ja jää meie maailma.

Üks Oh vaeste jumal, aita meil päästa sulle nii kalli Maa hüljatud ja unustatud. Too tervendust meie ellu, et me maailma kaitseksime, mitte ära ei kasutaks; et külvaksime ilu, mitte hävitust ja reostust. Puuduta nende südameid, kelle ainsaks sooviks on saada kasu vaeste ja Maa arvelt. Loov Vaim,

Kõik rõõmusta meie südameid ja jää meie maailma.

Üks Õpeta meid avastama iga asja väärtust, et oleksime täidetud aukartuse ja hardusega, et teadvustaksime oma sügavat seotust iga olendiga meie teel sinu lõpmatu valguse poole. Loov Vaim,

Kõik rõõmusta meie südameid ja jää meie maailma.

Üks Võta üleilmse COVID-19 pandeemia järel kuulda meie kaastundepalveid ning tervenda meie maailma ja kõiki olendeid. Täida me südamed püha kujutlusvõimega, et tõusta vabana soovist toota ja tarbida ning ette kujutada õiglast ja jätkusuutlikku eluviisi, milles meil ei ole millestki puudust ja me kõik võime taastuda.

Kõik Rõõmusta meie südameid ja jää siia maailma.

Üks Sel loodu(s)hoiukuul palume, et annaksid meile julgust järgida hingamisaega meie planeedi jaoks. Tugevda meie usku, et usaldaksime su hoolt. Täida meid loomingulisusega jagada meile antut. Õpeta meid rahul olema piisavaga. Ja ajal, mil kuulutame juubeliaastat Maale, saada Püha Vaim uuendama maapinna palet.

Kõik Rõõmusta meie südameid ja jää meie maailma.

Üks Täname sind, et oled meiega iga päev. Palume, et annaksid meile julgust võidelda õigluse, armastuse ja rahu eest. Loov Vaim,

Kõik rõõmusta meie südameid ja jää meie maailma. Aamen.

(kohandatud paavst Franciscuse palvest Maa eest „Laudato Si)

Meieisapalve

Meie Isa, kes sa oled taevas, pühitsetud
olgu su nimi, su kuningriik tulgu, su
tahtmine sündigu nii taevas kui ka maa
peal. Anna meile meie igapäevast leiba
tänapäev. Ja anna meile andeks meie võlad,
nagu meiegi andeks anname oma
võlglastele. Ja ära saada meid kiusatusse,
vaid päästa meid ära kurjast. Sest sinu
päralt on riik ja vägi ja au igavesti. Aamen.

Õnnistus

Et Jumal, kes on loonud loomistantsu,
kes imetles lilli väljal,
kes muudab kaose korraks,
juhiks meid oma elu ja kirikut muutma, et
peegeldada Jumala auhiilgust loodus.

(CTBI ökokoguduse programm)

Looduteema kasutamine pühapäevases jumalateenistuses

Innustage oma kirikuõpetajat loodu(s)hoiukuul loodust jutlustama või palvetes looduteemat kasutama.

Järgmised ideed aitavad teie kirikuõpetajal või palvejuhil jutlust või palveid koostada. Igal loodu(s)hoiukuu nädalal on mõni soovitatud teema. Loetletud on Vana Testamendi, psalmide, Uue Testamendi ja evangeeliumide kirjakohtad koos kokkuvõttega selle kohta, kuidas need teemaga seostuvad. Võite kasutada neist mõnda või kõiki. Lisaideid leiab lehelt <http://www.sustainable-preaching.org/>

Kuupäev	Tekst	Teemad
6. september 2020 14. pühapäev pärast nelipühi – loodu(s)hoiukuu 1. nädal	1. kirjakoht: 2Ms 12:1–14 Psalm 149 2. kirjakoht: Rm 13: 8–14 Evangeelium: Mt 18:15–20	Suurim käsk: armasta oma ligimest
13. september 2020 15. pühapäev pärast nelipühi – loodu(s)hoiukuu 2. nädal	1. kirjakoht: 2Ms 14:19–31 või Srk 27:30–28:9 Psalm 114 2. kirjakoht: Rm 14: 1–12 Evangeelium: Mt 18:21–35	Ühisomandi kaitsmine
20. september 2020 15. pühapäev pärast nelipühi – loodu(s)hoiukuu 3. nädal	1. kirjakoht: 2Ms 16:2–15 Js 55:6–9 Psalm: 105: 1–6, 37–45 2. kirjakoht: Fl 1:21–30 Evangeelium: Mt 20:1–16	Meil on piisavalt, et täita meie vajadusi, mitte ahnust
27. september 2020 17. pühapäev pärast nelipühi – loodu(s)hoiukuu 4. nädal	1. kirjakoht: 2Ms 17:1–7 Hs 18:25–28 Psalm 78:1–4,12–16 2. kirjakoht: Fl 2:1–13 Evangeelium: Mt 21:23–32	Vee kingitus
4. oktoober, 2020 <i>Püha Franciscuse päev</i>	1. kirjakoht: Psalm 148:7–14 Psalm 121 2. kirjakoht: Gl 6:14–18 Evangeelium: Mt 11:25–30	Loodu hingestatus

Väljumalateenistus

Jumala loodu täiel määral tähistamiseks soovitame võimalusel pidada jumalateenistust vabas õhus kesk Jumala loodut – mis niigi pühitseb Jumalat kaunil moel, sest iga olend, isegi mäed, jõed ja puud teenivad Jumalat, täites neile seatud rolli. Võite valida mõne ökoloogiliselt märkimisväärse koha. Looduslikult kaunis kohas võiks tähelepanu olla Jumala tänamisel ja meie pühendumisel nii selle kui ka muude kohtade kaitsele. Ökoloogiliselt kahjustatud kohas on tähelepanu meie ökoloogilistel pattudel ja pühendumisel abinõudele, mis toetavad selle paranemist ja taastumist.

- ❑ Sõltuvalt teie jumalateenistuse stiilist ja ilmast kaaluge vähemformaalset teenistust või lihtsalt armulauda.
- ❑ Korjandusena paluge lastel ja täiskasvanutel koguda sümboleid loodusest ja asetage need altarile armuleiva ja veini kõrvale kui maa ja inimkäte töö viljad.
- ❑ Leidke hetk aega vaikuse kuulatamiseks ja alustage ilma sõnalise sissejuhatusega loodut ülistava ühislauluga.
- ❑ Lugege ette Js 65:17–25 või mõni muu sobiv kirjakoht.
- ❑ Lisage patutunnistusse kahetsus loodu väärtarvituse pärast ja tõdemus, et on aeg kuulda võtta loodu ägamist (Rm 8:22).
- ❑ Jutluse asemel jagunege lühikeseks piibliõppeks rühmadesse.

Piibliõpe

Lugege Jesaja 65:17–25 „Uus maa“.

Milliseid probleeme täheldame selles kirjakohtas seoses vaesuse, ebaõigluse ja keskkonnaga?

Jagage oma isiklike kogemusi probleemidega, millest olete teadlik või millega olete pidanud ise toime tulema.

Milline on teie nägemus uuest (taastatud) maast?

Lõpupalve

Sa soovisid oma eesmärgil kasutada mu käsi – ma andsin need sulle vaid hetkeks, misjärel ma tõmbasin need tagasi, kuna töö oli raske.

Sa soovisid kasutada mu suud, et see räägiks ebaõigluse vastu.

Andsin sulle sosina, et mind ei süüdistataks.

Sa soovisid kasutada mu elu, et saaksid minu kaudu oma tööd teha.

Andsin sulle väikse osa, et mitte liiga hõivatud olla.

Issand, anna andeks minu kaalutletud jõupingutused teenida sind siis, kui see on mulle mugav; ainult seal, kus see on ohutu; ja ainult nendega, kellega see on lihtne.

Issand, anna andeks, uuenda mind, tervenda mind, anna mulle jõudu, läkita mind kui sinu rahu ja õigluse tööriista, et ma suhtuksin tõsimeelselt teeniva juhi tähendusse.

Aamen.

(Joe Seramane, Christian Aid Lifelines, Lõuna-Aafrika)

Loodu(s)hoiuretk või -rännak

Võite korraldada retke, et mõtiskleda Jumala loodu kui kingituse üle ja võtta see vastu suuremas osaduses kõige elavaga. See võib olla omamoodi *Via Creatio* ehk loodu(s)hoiuretk, mille käigus mõtisklete eri peatumiskohtades seitsme loomispäeva üle. Samuti võite korraldada rännaku mõnda ökoloogiliselt märkimisväärsele kohta või palveretke, mille ajal loete ökoemalisi kirjakohti või palveid, [nagu see ökoloogiline roosipärjapalve](#). Teie palverännak võib tipneda ka palveteenistuse või järgnevate Maa-kontemplatsioonidega.

Kontemplatsioon kohalikust ökosüsteemist

Kontemplatsioon on objekti vaatlemise või palvemeelsuses olemise viis. See paneb teid küsimuste kaudu mõtisklema Jumala kohalolust ja headusest selles, mida näete. Loodu(s)hoiukuul soovitame kasutada kontemplatsioonis mõnda kohta teie kohalikust ökosüsteemist. Harjutust võib teha üksi või rühmaga.

Valige kontemplatsiooniks üks looduslik või põllunduslik koht. Mets. Jõgi. Rohealaga linnatänav. Linnapark. Talupõld. Küngas. Leidke selles paigas või läheduses mugav istekoht. Alustage palvet teile loomulikul viisil. Kutsuge Püha Tarkust avama teie südame silmad. Kui olete valmis, reflekteerige järgmistel teemadel.

1. Teadvustage Jumala kohalolu selles looduslikus või põllunduslikus kontemplatsioonikohas.

Kuidas on Jumal selles kohas? Kuidas eksisteerib kogu seal nähtav elu Jumala vaimus? Millise tunde tekitab teie teadmine, et Püha Vaim on olnud selles kohas kõigi geoloogiliste ajastute vältel ja et iga ealeski siin viibinud olend on teiega nüüd ja on seda tulevikus kõigi teiste olenditega. Millise tunde tekitab teie teadmine, et teie, Maa asukas, kuulute sellesse kohta, olete süsinikust, hingate sama õhku, teid toetavad samad aineriided ja eluprotsessid ning teid on ellu äratanud sama Looja Vaim?

2. Mõtisklege tänutundega, mida pakuvad selle koha aineriided.

Milliste toitainete ringlust see koht toetab? Kas see on vett filtreeriv valgla? Kas see on mets, mis seob toitaineid? Kas see on lämmastikku siduv heina- või põllumaa? Kas see on roheala, mis püüab CO₂-te ja puhastab õhku? Mis taimed, loomad, mikroobid ja mineraalid siin esinevad? Kuidas need oma olemasoluga kogu Maad teenivad? Mõeldes kogu selle koha panusele, laske end tänutundega täituda.

3. Pange tähele, mis tundeid tekitab teie mõte selle koha kahjustatavusest ja seisundist.

Kas see ökosüsteem on heas seisundis? Kas see ökosüsteem on kahjustusohus? Millised on selle koha ökoloogilise tasakaalu säilitamisel kõige olulisemad tegurid? Millist ökonišši ja elurikkust tuleb kaitsta, et säilitada selle elu-/kasvupaiga hea seisund? Millised tegurid ohustavad selle konkreetse ökosüsteemi tasakaalu? Milliseid tundeid tekitab teie mõte selle elu haprusest, mis selle koha seisundist sõltub? Milline on teie mõju sellele tasakaalule?

4. Valige selle koha üks aspekt ning palvetage selle, selle puhkuse ja taastumise eest.

Mõeldes koha ohustatusest, mida vajab see puhkuseks, taastamiseks ja uuenemiseks? Mida peab kaitsma, et koht ise paraneks? Milliseid selle omadusi tuleb taastada? Palvetage selle koha ja tarkuse eest seda hooldada.

5. Mõelge oma vastustest. Mida saate teha teie, et vähendada selle koha koormust või soodustada selle puhkust.

Milline on mõtiskluse põhjal teie seos selle kohaga? Mida tuleks teie arvates selle koha hooldamiseks teha? Millise kaastundeaktiga soodustate teie selle koha puhkust?

Jätkusuutlikkusüritus

Seltsis on looduse kogemine sügavam. Ühinedes teistega oma kogukonnast jagame rõõmu loodu üle ja võtame endale kohustuse selle eest hoolt kanda. Ühtsuses tugevuse leidmine on üks meie pühakirja tunnustatud põhimõtteid, mille järgi „Parem on olla kahekesi kui üks, sest neil on oma vaevast hea palk: kui nad langevad, siis tõstab teine oma kaaslase üles“ (Kg 4: 9–12).

Järgmised soovitused on teile abiks jätkusuutlikkusürituse kavandamisel oma kogukonnas.

Kohalike veekogude puhastamine

Kohalike veekogude puhastamine on oluline viis neis elutsevate olendite kaitsmiseks. 71% Maa pinnast on kaetud veega ning reostus ja jäätmed võivad laastavalt kahjustada paljusid puhtast veest sõltuvaid liike – sealhulgas inimesi.

Meie veekogude reostust põhjustavad väetiste ja pestitsiidide sattumine heitvette, tööstusjäätmed, reovesi ja määratul hulgal plasti. Plasttooted tingivad arvukalt surmajuhtumeid nendesse takerdumise, aga ka nende lagunemise tõttu mikroplastiks, mida võib suures koguses alla neelata (vt lisateavet ja praktilisi ideid kirikute jaoks [A Rocha mikroplastiteemalistest materjalidest](#)).

Veekogude puhastamine kaitseb eluvõrgustikku ja on austusavalduseks kristluse sümboolsele seotusele vee ja pilvega, mis juhtis juudid jõe äärde, kus Jeesus ristiti. Teie rühm võib võtta teekonda puhastuspaika kui rännakut, mis ühendab teid meie usu põhialustega.

Igal aastal koguneb rahvusvaheline kogukond veekogusid puhastama. Sel aastal peetakse üleilmset koristuspäeva 19. septembril, ent ka mõnel muul kuupäeval peetav üritus on teretulnud. Sellel osaledes peatate plasti ja muu kahjuliku materjali sattumise vette ja selle toiduahelasse. Üritus on väga sobiv peredele.

Teiste koguduseliikmete kaasamiseks võite pühapäevakooli kavasse lülitada õppetunni plastist. Anglikaani Ühenduse Keskkonnavõrgustik / Rohelised Anglikaanid on koostanud pühapäevakooli jaoks tunni „[Oceans of Plastics](#)“ („Plasti ookeanid“), et lapsed mõistaksid Jumala ookeanide imepärasust ja seda, kuidas plast neid kahjustab. Juhendis on toodud lühike loetelu konkreetsetest sammudest, mida saame ookeanide ja neis elavate olendite kaitseks astuda.

Lisateavet rahvusvahelise rannikualade puhastuse kohta leiate saidilt [Ocean Conservancy](#).

Puu istutamine

Puud pakuvad kaitset kliimamuutuste vastu, puhastavad meie sissehingatavat õhku ja on elupaigaks suurele osale maailma maismaa elurikkusele. Puude

istutamine ja nende eest hoolitsemine võib olla samuti üks viis teie kogukonna ühise kohuse tähistamiseks.

Kaaluge loodu(s)hoiukuul puustutamist koos palveteenistusega.

Palveteenistuse näidise leiata [siit](#). Puu ja koha valimise juhendi leiata [siit](#).

Võimalusel valige mõni kohalik liik. See toetab kõige paremini putukaid ja loomi, aidates kaasa kogu teie krundi ökosüsteemi heale seisundile. Pärast istutamist ärge unustage teha koostööd asjaomaste isikutega (nt juhatus, majandusjuht, teie toimkond).

Jätkusuutliku eluviisi edendamine

Loomise hooaeg on suurepärane aeg mõtiskleda meie eluviisi mõjust keskkonnale ja pühenduda säästvamatele eluviisidele. Hea uudis on see, et isegi paar säästvat valikut mõnes valdkonnas suurendab üldist efekti.

Süsinikujälje vähendamine

Innustage oma kogukonda ökoloogilist mõju vähendada, liitudes loodu(s)hoiukuul algatusega „Living the Change“ („Olles ise muutus“). [„Living the Change“](#) on religioonidevaheline algatus, mis aitab eri usuvoolude esindajatel kogu maailmas oma veendumusi ja väärtusi ellu rakendada, vähendades isiklikku süsinikujälge. Need ühised jõupingutused aitavad hoida maailma keskmise temperatuuri tõusu alla 1,5 C tööstusajastueelse tasemega võrreldes. Lõppeks kaitseb keskmise temperatuuri vähendamine märkimisväärselt taimi ja loomi, keda kahjustavad kliimamuutuste tõttu laienevad kõrbed, soojemad suved ja muutunud sademete hulk.

Järgnevalt leiata mõned soovitusel algatusega „Living the Change“ ühinemiseks.

- ❑ Andke saidil www.livingthechange.net lubadus järgida oma veendumusi ja väärtusi tegelikus elus, vähendades isiklikku süsinikuheidet.
- ❑ Valige üks konkreetne elustiili muudatus ühes kolmest suurima mõjuga valdkonnast: transport, toitumine ja energia.

- Õppige „Living the Change’i“ veebiseminaridest, kuidas on isiklike muudatuste tegemine vastusena kliimamuutustele osa ristiust.
- Korraldage „Living of Change’i“ õhtusöök, et arutleda oma kogukonna liikmetega ristiustu ja kliimasõbralikku eluviisi üle.
- Korraldage „Time for Living the Change’i“ („Aeg ise muutus olla“) üritus, et soodustada ja tähistada märkimisväärset süsinikujälje vähendamist.
- Lisateavet ja materjale ülaltoodud tegevuste kohta leiate veebisaidil www.livingthechange.net või kirjutades aadressil info@livingthechange.net

Toitumine: edendage säästvat tarbimist, a) vähendades punase liha osakaalu, b) ostes kohalike tootjatelt mahedat ja õiglase kaubanduse tavadel põhinevat toitu, c) vähendades toidujäätmeid, d) vältides ühekordsete toodete kasutamist, e) edendades korduvkasutatavate toidupakendite ja esemete kasutust (vältides igapäevase toitumise käigus plasti või plekkpurkide kasutust).

Transport: edendage kliimasõbralikku liikuvust, toetades säästvaid ja mittefossiilkütusel põhinevaid liikumisviise. Sõltuvalt kohapealsest olukorrast avaldage ühistranspordi sõiduaegu, kasutage jalgratast, jagage sõidukit ühte või mitut jagamissüsteemi rakendades, rajage elektriautode laadimispunkte või vähendage üldist liikuvustarvet, muutes igapäevaelu ja majanduse piirkondlikuks!

Energia: jälgige oma energiatarbimist vähemalt aasta jooksul ja püüdke täielikult taastuenergia kasutusele üle minna. Fossiilkütustel põhineva energia tarbimine kahjustab kliimat

Materjalid: kasutage materjale teadlikult. Midagi ostes maksame tooraine, tootmiskulude ja kasutusjärgse kõrvaldamise eest. Tooraine hankimine on sageli inimestele ja keskkonnale väga kahjulik. Maakera taastumisele võime kaasa aidata väikeste muudatustega, näiteks trükkides taaskasutatud paberile või jättes mobiilseadmed või arvutid iga ühe või kahe aasta uute vastu välja vahetamata. Mõelge enne ostu tegemist Maa juubeliaastale.

Võrgustik: „Kui iganes maa peal kaks teie seast on ühel meelel mingi asja suhtes, mida nad iganes paluvad, siis nad saavad selle minu Isa käest, kes on taevas“ (Mt 18:19). Koos tegutsedes on meil suurem mõju! Kostku meie hääl majanduslikel ja ökoloogilistel teemadel meie enda kogukonnas ja kaugemalgi.

Säästvad muudatused ametkondlikul tasandil

Nii nagu eeltoodud muudatused üksikisiku tasandil, võivad ka ametkondliku tasandi muudatused avaldada tuntuvat mõju ja põhjustada negatiivse keskkonnamõju käegakatsutavat vähenemist.

Ühe ametiasutuse teenused ja rajatised pakuvad suurepäraseid võimalusi muudatusteks. Heaks alguseks on hoone energiaaudit ja põhivaldkondade (nt küte, valgustus, ventilatsioon ja isolatsioon) analüüs, mis pakuvad arvukalt võimalusi süsinikujälje koheseks kahandamiseks.

Samuti võib ametiasutuse territoorium olla positiivsete keskkonnamuutuste allikas. Näiteks saab läbimõeldult haljasalasad majandades kaasa aidata keskkonnast süsiniku püüdmisele, soodustada kohapealset elurikkust ja pakkuda võimalusi ühisaianduseks.

Paljudel kirikuvõrgustikel on nüüd platvormid ja ressursid nende kirikute ja koguduste toetamiseks, kes soovivad jätkusuutlikumaks muutuda. A Rocha on kasutusele võtnud auhinnasüsteemi [Eco-Church](#) („Ökokirik“). [Ülemaailmne katoliiklik kliimaliikumine](#) töötab välja interaktiivset tegevusprogrammi Laudato Si, mis toetab katoliiklike institutsioone ja peresid oma keskkonnamõju muutmisel ja aktsioonidel mitmes valdkonnas.

Koguduste, kogukondade ja kirikute rohemajanduse ja ökoloogilise võrdsuse tegevuskava järgimine

Kutsuge oma kogudusi, kogukondi ja kirikuid üles arutama ja järgima Kirikute Maailmanõukogu 5-astmelist programmi, mis on mõeldud muutma meie suhtumist majandusse ja ümbritsevasse ökosüsteemi. Tegevuskava tegevuste ja materjalidega saate tutvuda Kirikute Maailmanõukogu saidil

<https://www.oikoumene.org/en/resources/documents/wccprogrammes/diakonia/economy-of-life/roadmap-for-congregationscommunities-and-churches-for-an-economy-of-life-and-ecological-justice>

Mõjutustöö: osalemine taastumist nõudvates kampaaniates

„Maa juubeliaasta” teema osutab sellele, kui lahutamatult on omavahel seotud majanduslik turvalisus, ökoloogiline jätkusuutlikkus, sotsiaalne heaolu, õiglased suhted inimeste ja maa vahel. Juubeliaasta on õigluse saavutamise mudel, mis peegeldab Jumala tahet pakkuda head elu, et kõik loodu areneks jõudsalt nii eraldi kui ka tervikuna kogu ühiskonnas. N.T. Wright juhhib tähelepanu:

„Juubeliaasta seostub küll sotsiaalsete ja majanduslike vajadustega, kuid seda ei saa mõista ega järgida lahus selle teoloogilistest ja vaimsetest põhimõtetest.“.

COVID-19 on süvendanud ebaõiglase majanduse ebavõrdsust veelgi. Kui otsene tervisekriis on möödas, peavad jõupingutused keskenduma õiglase, jätkusuutliku ja säilenõtku majanduse ülesehitamisele. COVID-19 kriis rõhutab rohkem kui kunagi varem vajadust taastada paranemistsükliid.

Kutsume üles viivitamatule mõjutustööle kliimavaldkonnas õigluse saavutamiseks, mis tugineb maa ja kogu rahva taastumisel. Pärast COVID-19-t tuleb taastumise ja kliimakriisiga käsikäes tegeleda. Juubeliaasta idee pakub majandusarengu jätkusuutlikke mudeleid, mis loovad võrdõiguslikud, tervislikud ja turvalised kogukonnad kõigi jaoks, ohjeldades samas äärmuslikku tarbimist ja jätkusuutmatut majanduskasvu.

Valitsustevaheline kliimamuutuste nõukogu (IPCC) tõi 2018. aastal välja maailma keskmise temperatuuri tõusu jätkumise kõige karmimad tagajärjed. Nõukogu raportist ilmnes, et temperatuuri säilitamiseks 1,5 C juures peavad heitkogused 2030. aastaks poole võrra vähenema ja netoheide tuleb 2050. aastaks nulli viia. Selle eesmärgi nimel peame tegema lõpu fossiilkütuste kaevandamise laienemisele ja ruttu taastuenergiiale üle minema.

Me pooldame kliimameetmete õiglast rahastamist. Mõnedes lõunapoolkera riikides on heitkogused elaniku kohta alati madalal tasemel olnud, sellest hoolimata peavad nad kokku puutuma kliimamuutuste äärmuslike tagajärgedega. Kliimakatastroofides hävitavad infrastruktuurid, mille taastamiseks tuleb rohkem laenu võtta. Lõunapoolkera riikide ajaloolise eksploateerimise tõttu (industrialiseerimise eesmärgil odava tööjõu ja toormaterjali kasutamine) oleme tänapäeval tunnistajaks karjuvale globaalsele ebaõiglusele ja vaesusele. Kliimameetmete rahastamist ei tohiks näha kui abi, vaid kui ajaloolist kohustust järgida heastavat õiglust, **juubeliaastat**.

„Ava oma suu, mõista õiglast kohut, tee õigust viletsale ja vaesele!“ (Õp 31:9).
Kuidas saaksime usukogukondadena neil õiglusteemadel kaasa rääkida?
Järgnevalt mõned üleskutsed.

- ❑ **Üleskutse võlgade kustutamisele.** Kogu 2020. aastal tagasimakstava välisvõla tühistamine, tunnistades COVID-19 tõttu riikides tekkinud raskeid tagajärgi tervisele, ühiskonnale ja majandusele.
- ❑ **Abi rahvale, mitte saastajatele.** COVID-19-järgsed abipaketid ei tohi olla mõeldud saastet tekitavate majandusharude toetamiseks, vaid pigem inimestesse ja inimväärsesse töökohtadesse investeerimiseks esmajoones riskirühmi ja planeeti silmas pidades.
- ❑ Kõik riigid peavad heitkoguste vähendamiseks seadma endale 2020. aasta lõpuks **kaugeleulatuvad riiklikud eesmärgid**, et keskmise temperatuuri tõus jääks 1,5 °C piiresse.
- ❑ Rikkamad riigid peavad **suurendama** arengumaades **kohanemise, leevendamise ja kahjude hüvitamise** jaoks **eraldatavaid toetusi**.
- ❑ Fossiilkütuste toetamise ja fossiilkütuste kasutuse laiendamisse investeringute lõpetamine. Fossiilkütuse-ettevõtetesse **investeringute lõpetamine** ja investeerimine õiglastesse kliimalahendustesse on mõjukas abinõu, mida saavad võtta kõik sihtrühmad, sh usuinstitutsioonid, et anda märku vajadusest kiiresti fossiilkütuste ajastu lõpetada.

- Toetame ÜRO üleskutset **võtta 2030. aastaks 30% Maast kaitstud elukohana looduskaitse alla**, et peatada murettekitav elurikkuse kadu.
- Nõuame kinnipidamist **inimõigusest toidule, puhtale joogiveele ja heitvee ohutule ärajuhtimisele**. Kohustume **ühekordse plasti kasutuse kiirele vähendamisele** ja taotleme selle riiklikku keelustamist, edendades ringmajandust.
- Toetame **säästva arengu eesmärkide rakendamist** kohalikul ja rahvusvahelisel tasandil.

Järgides oma kutset võimule tõtt kuulutada, kasvab meie armastus ja tugevus. Järgnevalt mõned viisid, kuidas teha mõjutustööd meie ühise kodu õiglase taastumise nimel.

1. Usukogukonnana kampaania korraldamine

Jälgige meie saidil SeasonOfCreation.org ja sotsiaalmeedialehtedel ülemaailmset ürituste ja siinses juhendis mainitud ürituste kalendrit. Toetage mõjutustööle pühendatud üritusi ja innustage oma kirikut kasutama üritustel ühte või mitut mõjutustöö teemat. [Registreerige need veebisaidil](#). Altpoolt leiate mõned ideed.

- Jalgratta-/jooksumaratonid, noorte korraldatud sporditegevus, jumala- ja palveteenistused, ühiskoristused, puude istutamine eesmärgiga juhtida tähelepanu kliimavaldkonna ebaõiglusele ja kaasates kogukonnajuhte, valitsuse esindajaid ja ettevõtteid.
- Korraldage kiriku ja kogukondlike foto-, luule- või maalivõistlusi, mis kujutavad COVID-19-järgseid muutusi kogukonnas ja pakuvad nägemuse õiglasemast tulevikust.
- Kasutage loodu(s)hoiukuud, et arutada teie kiriku võimalusi vähendada oma süsinikujälge. Üksikisikud saavad teha sedasama töö ja kodus. Tutvuge võimalike ettevõtmistega [siin](#).

2. Mõjutustöö veebis

Jälgige kampaaniat meie [Facebooki](#) ja [Twitteri](#) lehel ning võimendage meie **kampaaniapostitusi** oma sotsiaalmeedias, kasutades märkena #SeasonofCreation. Liituge ka saidi [SeasonOfCreation.org avaliku rühmaga](#), et saada osa inspireerivatest uudistest ning jagada oma üritusi ja kogemusi.

- ❑ Jagage fotosid, luuletusi ja maale teie kogukonnas COVID-19-järel aset leidnud muutuste kohta, et kujutada lugu teid ümbritsevast loodusest ja teie suhtest looduga
- ❑ Kirjutage ajaveebis korraldatud või osaletud üritusest või loodu(s)hoiukuu tähendusest teie jaoks ning jagage postitust meiega.

3. Teavituskampaaniatega liitumine

- ❑ Üleilmne palve- ja tegevusahel kliimavaldkonna õigluse nimel <https://www.prayandact4climate.org/>
- ❑ Kampaania „Act Now For Climate Justice“ („Tegutse kohe kliimavaldkonna õigluse nimel“): <https://actalliance.org/climatejustice/>
- ❑ Kampaania „Big Shift“ („Suur muutus“): <https://bigshiftglobal.org/>
- ❑ Liituge Sinise kogukonna projektidega: <https://www.blueplanetproject.net/index.php/home/watermovements/the-blue-communities-project/>
- ❑ Kaitske elurikkust Maailma Looduse Fondiga: <https://explore.panda.org/newdeal>
- ❑ Üleilmne looduskaitselepe (Global Deal for Nature) eesmärgiga võtta 30% looduslikest aladest 2030. aastaks kaitse alla. Kaaluge tänavusel loodu(s)hoiukuul selliste algatuste toetamist, nagu [üleilmne looduskaitselepe](#) või muud petitsioonid elurikkuse kaitseks.
- ❑ Investeeringute tühistamise kampaania: [üleilmne katoliiklik kliimaliikumine](#) ja [Operation Noah kampaania „Bright Now“](#). Investorid saavad ka algatuse [„Transition Pathway“](#) („Üleminekurada“) tööriistade abil hinnata iga ettevõtte valmidust vähese süsinikuheitega majanduseks.

4. Üleilmse streigiga ühinemine

Noored ja nende toetajad kõigist põlvkondadest kogunevad liikumise „Fridays for Future“ („Reeded tuleviku heaks“) raames üleilmsele streigile. Lisateavet streikide kohta leiate liikumise [„Fridays for Future“](#) või noorte katoliiklaste liikumise [„Laudato Si Generation“](#) („Laudato Si põlvkond“) saidilt.

Nõudke meetmeid kliimamuutustega võitlemiseks, elurikkuse kaitsmiseks ja kohaliku ökosüsteemi juubeliaasta edendamiseks, korraldades kogukonnastreigi või ühinedes juba kavandatud streigiga.

Üleilmne ürituste kalender

Pandeemia ajal võetud tervishoiumeetmete tõttu lükatakse paljud rahvusvahelised kogunemised edasi või muudetakse nende vormi. Olukord muutub iga nädal ja jääb selliseks ka tänavusel loodu(s)hoiukuul. Jälgige meie [saidilt](#) uudiseid ja võimalusi osaleda üleilmsetel veebiüritustel. Ehkki iga kristlik kogukond üle kogu maailma tähistab loodu(s)hoiukuud omal moel, pakuvad mõned sündmused võimalust ühte liita kõik kogukonnad.

1. september – loodu(s)hoiupäev / üleilmne palvepäev loodu eest

Loodu(s)hoiukuu algab iga aastal loodu(s)hoiupäevaga, mida kutsutakse ka üleilmseks palvepäevaks loodu eest. Paavst Franciscus, patriarh Bartholomew, Kirikute Maailmanõukogu ja paljud teised juhid on kutsunud usklikke seda päeva tähistama. Kogu maailma kristlased on palutud osalema veebipalveteenistusel, et üheskoos rõõmuga meie ühist eesmärki tähistada. Värsket lisateavet leiate saidil [SeasonofCreation.org](#).

19. september – maailmakoristuspäev

Üle 30 aasta on kogukonnad ühinenud, et koguda rannikualadelt ja veekogudelt, sealhulgas tiikidelt, järvedelt ja jõgedelt, prügi. Vabatahtlikud eemaldavad ja kaaluvad iga aastal mägede kaupa prügi. Teie kogukond on kutsutud algatusega liituma. Lisateavet leiate saidilt [oceanconservancy.org](#).

*** Info Eesti kirikutele ja kogudustele:**

Praktiline palve- ja koristuspäeva info: http://www.ekn.ee/sisu.php?lehe_id=13

Koristuspalveliste registreerimine: <https://www.maailmakoristus.ee/registreerimine/>

Koristamise juhendid ja muu oluline info: <https://www.maailmakoristus.ee/vajalik-info/>

4. oktoober – Püha Franciscuse päev

Paljudes usuvooludes nähakse Püha Franciscust kui loodu(s)hoiule ergutajat ja selle juhti. 4. oktoobril tähistatakse tema päeva ja loodu(s)hoiukuu viimast päeva. Kogu maailma usklikud saavad kokku ühisel veebipalveteenistusel, et mõtiskleda Püha Franciscuse rollist oma vaimsel teekonnal ja tähistada meie ühist kuupikkust teekonda. Lisateavet veebiteenistusele registreerimise kohta leiate saidil SeasonOfCreation.org ja meie sotsiaalmeedialehtedel.

Sotsiaalmeedia

Ühinege meiega palves ja mõtiskluses ning jagage sotsiaalmeedias põnevaid uudiseid oma tähistuse kohta. Facebookis ja Twitteris tegutseb toetav üleilmne kogukond.

Ühinege üleilmse kogukonnaga, kasutades Twitteris, Instagramis ja Facebookis märget #SeasonOfCreation. Selle märkega postitusi kuvatakse saidil SeasonOfCreation.

Kutsume teid meeldivaks märkima või jälgima meie [Facebooki](#) ja [Twitteri](#) lehte, samuti ühinema saidi [SeasonOfCreation avaliku grupiga](#), et saada osa innustavatest uudistest ja liituda vestlusega.

Loodu(s)hoiukuust

Loodu(s)hoiukuu on aeg, mil maailma 2,2 miljardit kristlast on kutsutud loodu(se) eest palvetama ja hoolt kandma. See toimub igal aastal 1. septembrist 4. oktoobrini.

Loodu(s)hoiukuu koondab ühise eesmärgi nimel kogu üleilmse kristliku pere. Kuud saab paindlikult tähistada palveteenuste ja mitmesuguste loodu(s)hoiuahtsioonidega.

Ajalugu

1. septembri kuulutas 1989. aastal Ida-Õigeusu Kiriku jaoks loodu(s)hoiupäevaks oikumeeniline patriarh Dimitrios I. Teised suured Euroopa kristlikud kirikud hakkasid seda tähistama [2001.](#) aastal ja roomakatoliku kirik paavst Franciscuse korraldusel [2015. aastal.](#)

Viimastel aastatel on paljud kristlikud kirikud alustanud loodu(s)hoiukuu tähistamist 1. septembrist 4. oktoobrini, st Püha Franciscuse pühani. Püha Franciscus on „Päikeselaulu“ autor ja katoliku kirikus ökoloogide kaitsepühak.

Mitmetes viimaste aastate avaldustes on kutsunud usklikke üles seda kuud tähistama, nt Filipiinide katoliku piiskoppide avaldus [2003](#), Euroopa III oikumeeniline assamblee avaldus Sibiu linnas [2007](#) ja Kirikute Maailmanõukogu avaldus [2008](#).

Juhtkomitee

Üha pakilisemaks muutuva keskkonnakriisi lahendamise vajadusel on kristlikud kirikuid kutsutud üles tugevdama sellele oma ühtset vastust. Loodu(s)hoiukuu oikumeeniline juhtkomitee moodustati eesmärgiga luua vahendeid, mis aitaks kristlastel järgida meie usu kutset sellel ühisel järelemõtlemis- ja tegutsemisajal just nii, nagu see on omane nende usuvoolule või -võrgustikule.

Juhtkomitees on esindatud Kirikute Maailmanõukogu, Luterlik Maailmaliit, Maailma Evangeelne Allianss, Üleilmne Katoliiklik Kliimaliikumine, anglikaani kiriku loodushoiuvõrgustik, Lauseanne'i loodu(s)hoiuvõrgustik, Reformeeritud Kirikute Maailmaliit, Euroopa Kristlik Loodushoiuvõrgustik ja Kristlik Abi. Oikumeenilise võrgustikuna on meid inspireerinud paavst Franciscuse „Laudato Si“ üleskutse „uuele dialoogile selle üle, kuidas me oma planeedi tulevikku kujundame“ ja tõdemus, et „Me vajame uut ja universaalset solidaarsust“, milles toetatakse kõige haavatavamaid ja antakse neile võimalus väarikaks eluks. Olete kutsutud meiega neis püüdlustes ühinema.

actalliance

Kaasautorid

Oleme tänulikud järgmistele inimestele, kes osalesid selle väljaande väljatöötamisel, ülevaatamisel ja toimetamisel.

Arnold Ambundo, Act Alliance

Dr Louk Andrianos, World Council of Churches

Dr Dave Bookless, A Rocha

Ed Brown, Care of Creation and Lausanne Catalyst for Creation Care

Cecilia Dall'Oglio, Global Catholic Climate Movement

Dr Celia Deane-Drummond, Laudato Si' Research Institute, Campion Hall,
University of Oxford, UK

Reba Elliott, Global Catholic Climate Movement

Henrik Grape, World Council of Churches

Dr Hefin Jones, World Communion of Reformed Churches

Christina Leano, Global Catholic Climate Movement

Rev. Dr Rachel Mash, Green Anglicans/Anglican Communion Environmental
Network

Rev. Dr Chad Rimmer, the Lutheran World Federation

John Paul Roberts, Green Anglicans

Dr Paulo Ueti, Anglican Alliance

Canon Dr Ruth Valerio, Director, Tearfund

Abena Afari, Christian Aid